

**Anvisningar
för beräkning av försäkringsbelopp för
kyrkobyggnader**

Försäkringsbolagens Förvärderingskommitté
Försäkringsbranschens Serviceaktiebolag
Stockholm 1980
FFK 801:2

Anvisningar för beräkning av försäkringsbelopp för kyrkobyggnader

Metoden är avsedd att ligga till grund för försäkringsvärdering där metodens resultat används som helvärde.

Metoden är ej avsedd att ligga till grund för fullvärdeförsäkring.

Allmänt

Värderingsmaterialet består av anvisningar med definitioner och mätregler, prisblad samt en beräkningsblankett.

För att få en praktiskt tillämpbar metod, måste mycket exklusiva kyrkor, exempelvis vissa domkyrkor, uteslutas ur användningsområdet. Metoden kan användas på moderna kyrkor, men då i vissa fall kyrkorummet är litet i förhållande till övriga församlingslokaler, kan kontorshusmetoden eller en kombination av de båda metoderna vara lämpligare.

Noggrannheten och systematiken har förbättrats i jämförelse med den tidigare metoden, men på grund av kyrkornas byggnadssätt måste ändå en viss osäkerhet accepteras. I medvetande om detta har metoden gjorts relativt enkel, framför allt med avseende på den praktiska uppmätningen och beräkningen.

Den största osäkerheten ligger i bedömningen av själva byggnadens utsmyckning. Även här har en schablon tagits fram, som torde ge ett acceptabelt resultat.

Även vissa tillbehör har getts schablonbelopp medan andra ska värderas särskilt. Då Riksantikvarieämbetet ej normalt tillåter att en kopia framställs eller att ett annat antikt föremål anskaffas, bör beloppet för sådan egendom täcka kostnaderna för reparation och renovering efter t ex vandalisering eller en sot- skada eller, om föremålet går förlorat, för förvärv av ett nytillverkat föremål av hög konstnärlig kvalitet (enligt rekommendation från Riksantikvarieämbetet). För icke liturgiska föremål (t ex vissa tavlor) kan eventuellt högre belopp motsvarande marknadsvärdet väljas i samråd med försäkringstagaren, helst efter kontakt med Riksantikvarieämbetet.

Vad försäkringsbeloppet omfattar

Indelningen ur värderingssynpunkt sker i byggnad respektive tillbehör i enlighet med bestämmelser i mervärdeskattelhänseende. Då kyrklig kommun ej är momsredovisningsskyldig måste nämligen två olika skattesatser tillämpas.

Indelningen framgår även av beräkningsblanketten. Vissa avvikelser från den korrekta principen har dock måst accepteras av praktiska skäl för mindre dyrbara föremål.

Sammanställning (i Beroende på att olika försäkringsvillkor kan användas sker delsumme-
blankettens punkt 3): ring i "Summa A" och "Summa B" alternativt endast totalsumman
(A+B) .

"Summa A" omfattar kyrkobyggnaden och byggnadstillbehör i form av
skyddsutrustning, d v s blankettens punkt 5-8.

"Summa B" omfattar nedan angivna tillbehör som tas upp i blankettens
punkter 9 och 10.

Byggnad och tillbe- Förvärderingsbeloppet för kyrkobyggnaden enligt punkt 5-7 i blanket-
hör: ten omfattar förutom själva byggnadskroppen byggnadstillbehör och
viss fast utsmyckning, som
Elinstallation inklusive enkel belysning
Värme- och sanitetsanläggning
Ventilationsanläggning
Vägg-; tak- och glasmålningar
Ljudluckor
Tornprydnader (t ex kors eller tupp)
Gravkor och liknande avbalkningar

Skyddsutrustning: Byggnadstillbehör i form av skyddsutrustning (i blankettens punkt 8)
omfattar t ex
Åskledare, larm och sprinkler
Kassavalv

Schablonvärderade Vissa tillbehör (i blankettens punkt 9) har getts värderade schablonbe-
tillbehör: lopp, som
Klockor
Ringningsanordning
Tornur
Bänkar och permanent anbringade stolar
Orgel och orgelfasad
Högtalaranläggning och hörslinga

Särskilt värderade Andra tillbehör (i blankettens punkt 10) måste värderas särskilt, som
tillbehör: Altare, altarrund
Altaruppsats och altarskåp
Dopfont
Predikstol
Ljuskronor

Lös egendom (ingår Förvärderingsbeloppet omfattar inte inventarier (lös egendom) som
ej i värderingsmeto- Kyrksilver" (ljusstakar, .nattvardskärl, brudkronor m m)
den): Textilier (skrudar, altardukar, antependier, fanor m m)
Böcker, noter etc
Krucifix, tavlor, sköldar, votivskepp och övriga lösa föremål, utan des-
sa måste värderas särskilt.

Tillvägagångssätt

Kyrkobyggnadens förvärderingsbelopp beräknas som en summa av de separata delarna långhus med vidbyggd sakristia, vapenhus etc, torn och källare samt tillägg för eventuella övriga byggnads- tillbehör. Delsummorna förs in på beräkningsblankettens första sida och summan multipliceras med en faktor beroende av utsmyckningen (se sidan 3), en indexfaktor och en momsfaktor (se nedan). Några ortskoefficienter används ej, då byggnadskostnaderna för kyrkor på g a kravet på speciell arbetskraft är i stort lika över hela landet. Olika byggnadsdelar är prissatta efter olika mängdenheter.

Indexfaktor: För byggnad och de på blanketten angivna tillbehören används SCB:s faktorpris index för flerfamiljshus av sten, exklusive moms. Faktorn återfinns på sidan två i "Kalkyltabeller för villa, fritidshus och fastighet", FFK 201-205.

Momsfaktor:
$$\text{Momsfaktorn} = \frac{\text{Gällande momsskattesats i \%} + 100}{100}$$

1980-01-01 är momsfaktorn 1,1143 för byggnad (i blanketten 5-8) och klockstapel (i blanketten 4) , 1,2063 för tillbehör (i blanketten 9 och 10) samt klockor i klockstapel (i blanketten 4) .

Definitioner

Definition av de olika byggnadsdelarna framgår av figurerna. observera t ex att vad som tidigare benämnts "spira", nu i enlighet med gängse terminologi kallas "torntak".

Mät- och tillämpningsregler

Reglerna är avpassade för flertalet kyrkor. Är de inte direkt tillämpliga i det aktuella fallet, kan de likväl användas efter värderingsmannens omdöme. Förekommer exempelvis olika vägg-, golv- eller taktyper i samma kyrka proportioneras priserna efter förekommande mängd (se exempel).

Långhus: För långhuset, som kan bestå av ett eller flera skepp, bestäms ett volympris, som sedan kan tillämpas på vidbyggd sakristia eller liknande. Vid en flerskeppig basilika (se figur) bestäms volympriset på huvudskeppet, varvid de längs- gående pelarraderna betraktas som yttervägg i samma material som övriga väggar, och sidoskeppen som tillbyggnader.

Vid kyrka som ej har rektangulär basyta (se ex fig) kan inte beräkningsblankettens formel för sammanlagd väggyta användas direkt.

Måtten tas på väggarnas utsidor i markplanet. Höjden räknas från mark till takfot, d v s den linje på ytterväggen där takkonstruktionen möter ytterväggen.

Uppmätning av takets volym behöver ej ske. Källare uppmättes separat, se nedan.

Väggtyp, golvtyp etc återfinns i prisbladet. Vägghuset bestäms av utförande och väggyta. Hän- syn tas ej till eventuella mellanväggar.

Fönster med blyinfattat och/eller dekorerat glas anges med sin verkliga yta. Tre olika typer finns beroende på de i fönstret ingående glasbitarnas form. Andra fönster ingår i väggpriset.

Tegel- och naturstensgolv lagda direkt i sand känns igen på att stenarna kan rubbas. Bänkkvarter med "egna golv" prissätts som trägolv. I priset för trägolv ingår även eventuell underliggande avjämning av betong.

Observera att innertakets pris per m² golvyta beror av takets valvform. Plana, ej horisontella, innertak bör jämföras med tunnvalv. Kupolvalv och klostervalv jämföras med kryssvalv.

Yttertakets pris per m² golvyta beror av taklutningen, varför denna måste uppskattas. Indelning sker i "flackt tak" med lutning mindre än 15° och "brant tak" för större lutningar.

"Falor" som yttertaksbeläggning är tjärade brädor lagda i lutningsriktningen .

Läktare anges med sin verkliga yta.

Torn: Måtten tas på väggarnas utsidor. Höjden räknas från basytan vilket oftast är från mark till takfot (se dock centralkyrka i figuren). Priset på torntak bestäms av basytan och höjden och inkluderar eventuellt innertak mellan tornbyggnaden och torntaket. Tornprydnad, t ex kyrktupp ska inte ingå i höjden.

Torntak som är plana eller i form av t ex sadeltak beräknas lämpligen på samma sätt som för långhus. Någon hänsyn till höjden ska då inte tas, endast till lutningen.

Fialer är de små "prydnadstorn" som torntaket kan vara försett med. Priset bestäms av höjden

Källare: Volympriset avser invändiga mått. Är taket välvt mäts valvets högsta punkt.

Skyddsutrustning: Separat värdering måste ske av exempelvis kassavalv, brandlarm, inbrottslarm och sprinkleranläggning. Ett schablonvärde för åskledare finns i prisbladet.

Utsmyckning: Vid uträkning av förvärderingsbeloppet för kyrka görs ett påslag för byggnadens konstnärliga och hantverksmässiga utsmyckning. Faktorer är inte tillämpliga på extremt påkostade kyrkor, t ex domkyrkor och liknande.

Indelning sker i "enkel", "något påkostad" och "påkostad" kyrka

Förutom vägg- och takmålningar skall hänsyn tas till speciella byggnadskonstruktioner såväl ut- som invändigt som pilastrar och liknande samt profilerade och huggna pelare och väggar liksom extraordinära höjder och former.

Tillbehör:

Vissa tillbehör har getts schablonbelopp. Dessa måste vid värderingen korrigeras med en indexfaktor och en momsfaktor. Särskilt värderade tillbehör skall därför vara prissatta värderingsdagen och inkludera mervärdeskatt.

Priset per kyrkklocka är en funktion av vikten, vilken i sin tur bestäms av klockans diameter. I prisbladet finns en tabell över vikten bestämd av den uppmätta största yttre diametern och en tabell över priset per kilo i olika intervall. Interpolering kan ske med acceptabel noggrannhet. Till klockans pris kommer fast transport- och monteringskostnad.

Tillägg för elektrisk ringning räknas per klocka.

Ljudluckor ingår i väggytan

Tornur värderas per urtavla, då kostnaden är lik- värdig för separat urverk respektive kraftöverföring till varje urtavla.

Bänkar och permanent uppställda (kopplade) stolar ges ett schablonpris per sittplats. Kvalitetsindelning av bänkar sker i "enkla" och "påkostade". Bänkkvarter, d v s där varje bänkrad har dörr hänförs alltid till "påkostade". Även stolar kvalitetsindelas, där "enkla" motsvarar standardstolar. "Påkostade" syftar till stolar som särskilt utformats för kyrkan ("arkitektritade"). Lätt flytt- bara stolar (fällbara, staplingsbara etc) betrak- tas som lös egendom och värderas särskilt.

Orgel har getts ett schablonpris per stämman. priset inkluderar även orgelfasad. Små flyttbara orglar (t ex kororglar) räknas alltid till lös egendom (värde kan dock framtas enligt schablonmetoden).

Altarrund är vad som även kallas knäfall eller altarskrank.

Altaruppsats kan utgöras av t ex ett altarskåp.

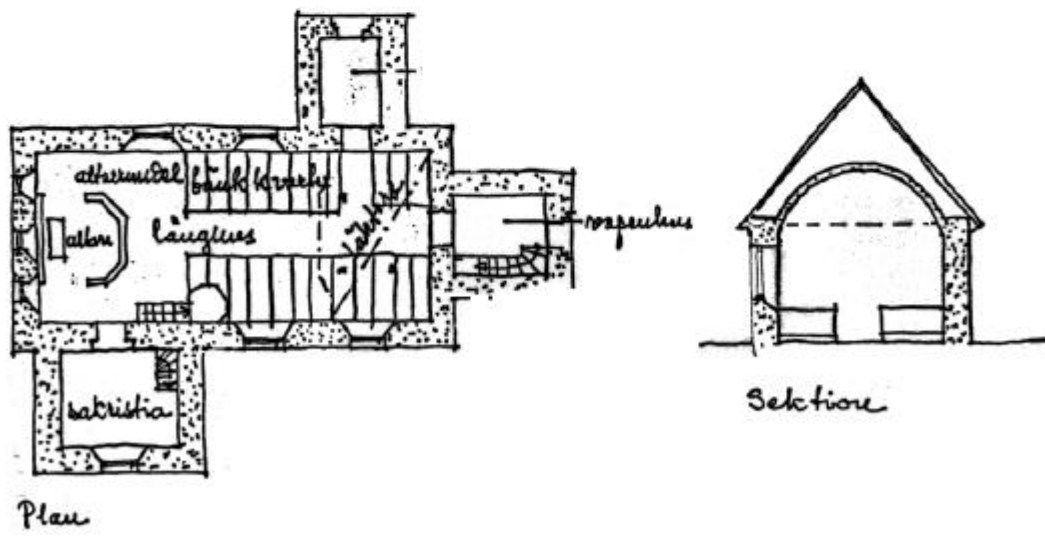
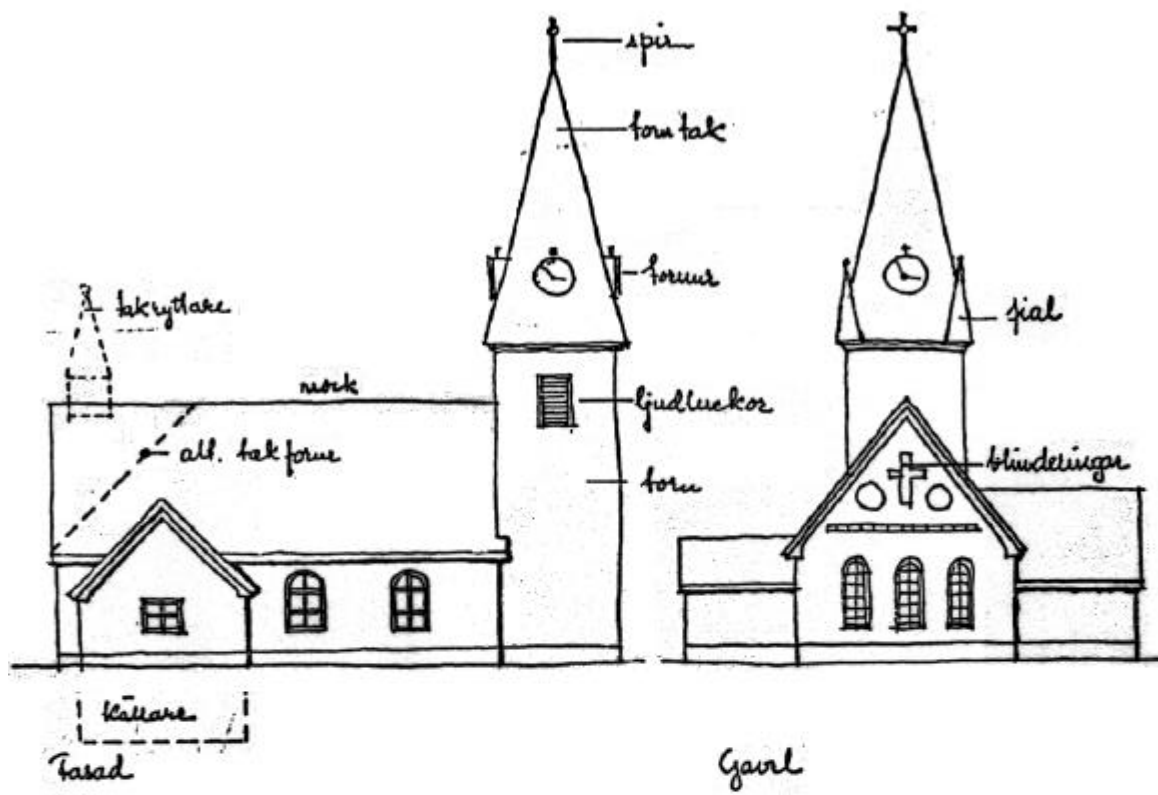
Klockstapel:

Klockstaplarna har indelats i tre olika påkostade typer. Beloppet bestäms sedan av klockstapelns totala höjd inklusive tak och spira, men exklusive prydnad som vimpel, väderflöjel eller liknande.

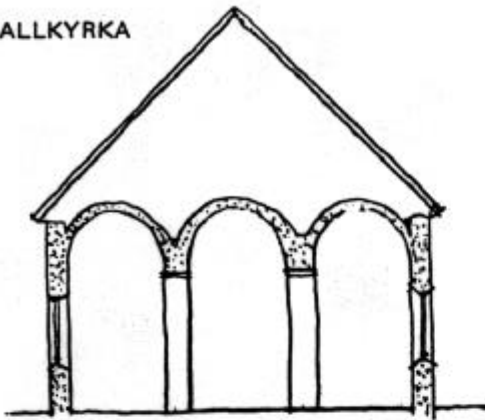
Klockor värderas på samma sätt som under "tillbehör" ovan.

Om klockstapeln är försedd med åskledare kan dennes pris läggas till klockstapelns under punkt 11 i blanketten. Hänsyn till index och moms tas då i sammanställningen under punkt 4.

BEGREPPSBESTÄMNINGAR

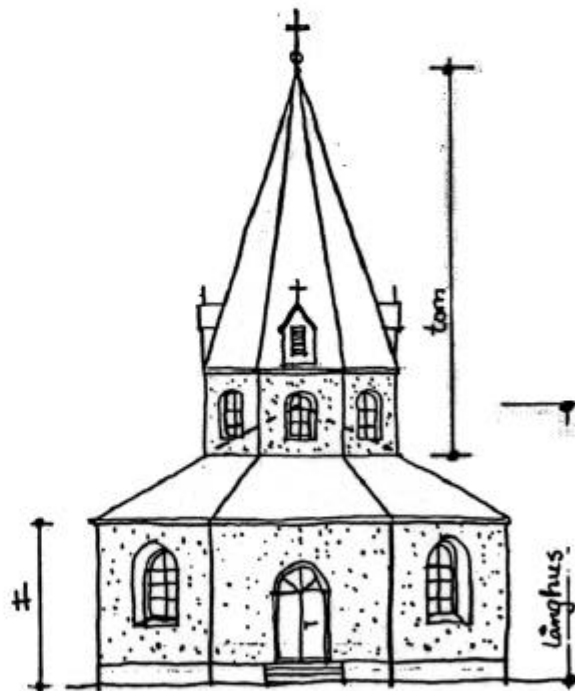
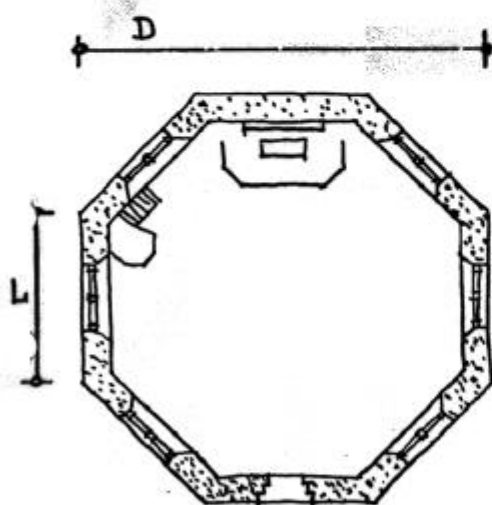
HALLKYRKA

BASILIKA

CENTRALKYRKA

$$\text{PLANITYTA} = \frac{8 \times L \times D}{4}$$

$$\text{FASADYTA} = 8 \times L \times H \text{ (längd)} \times H$$

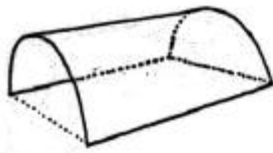
VID ANDRA LIKSIDIGA POLYGONER (månghörningar) GÄLLER ALLMÄNT VID N= ANTALET SIDOR

$$\text{PLANITYTA} = \frac{N \times L \times D}{4}$$

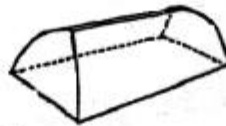
$$\text{FASADYTA} = N \times L \times H$$

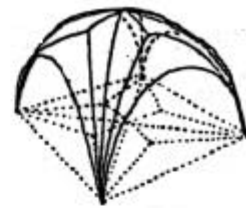
INNERTAK mm

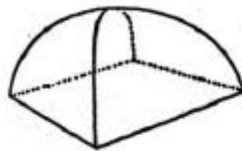
Tunnvalv.

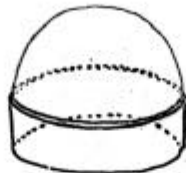
Trågvalv.

Stjärnvalv.

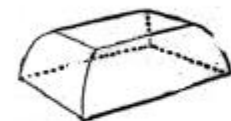
Röstervall.

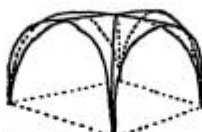
Kupolvalv.

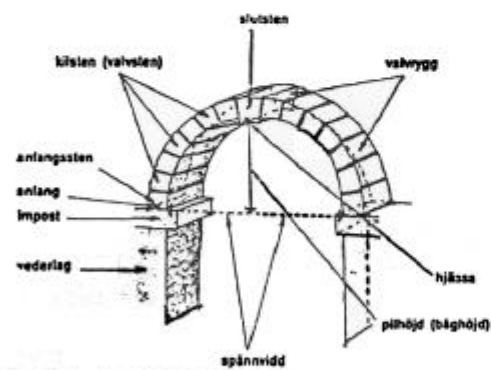
Solfjädersvall

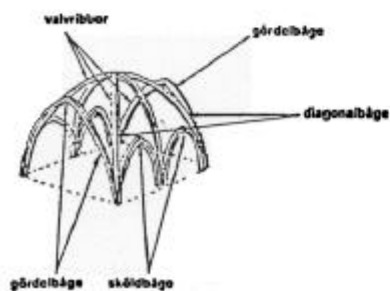
Pannellvall.

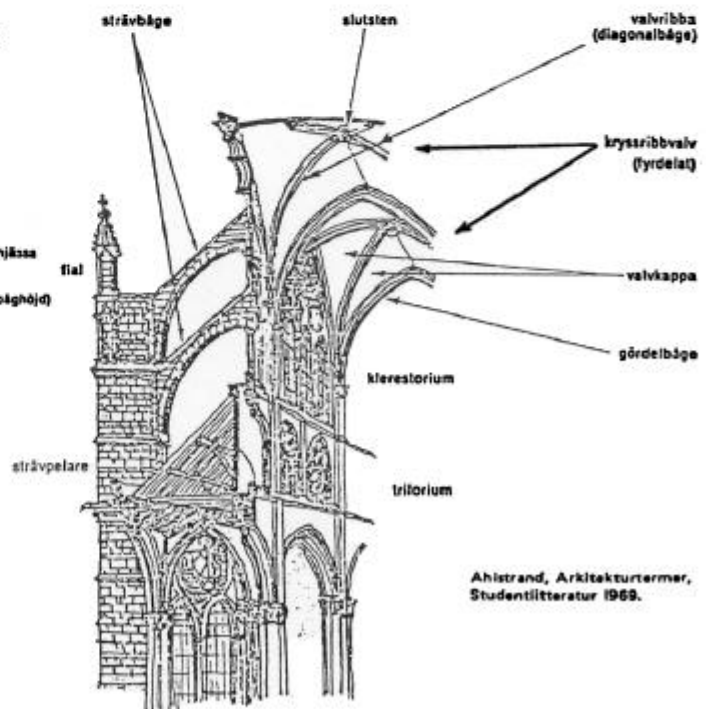
Kryssvall.

Rundbåge (halvcirkelbåge).

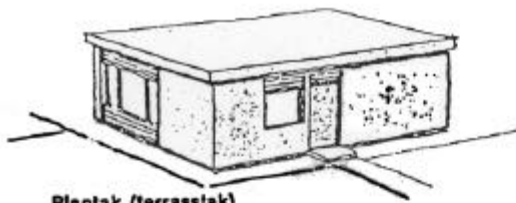
Kryssribbvalv (sexdelat).

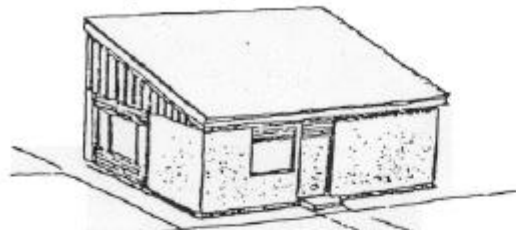
Schematisk ritning av ett gotiskt strävsystem

Ahstrand, Arkitekturtermer, Studentlitteratur 1969.

YTERTAK

Plantak (terrasslak)

Pulpettak.

Sadeltak.

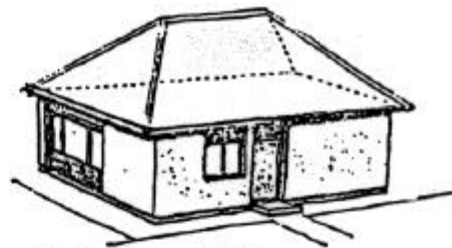
Tälltak.

Mansardtak
(mansardsadeltak).

Valmat mansardtak.

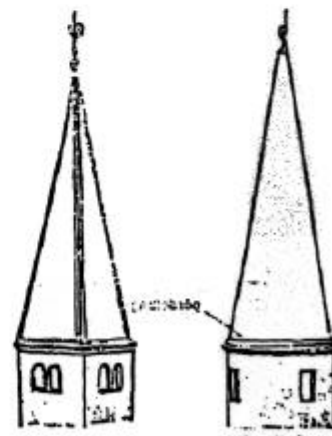
Valmtak (valmat sadeltak).

Korstak.

Kupoltak.

Tornlak.

Kägeltak.

Ahistrand, Arkitekturtermer,
Studentlitteratur 1969.

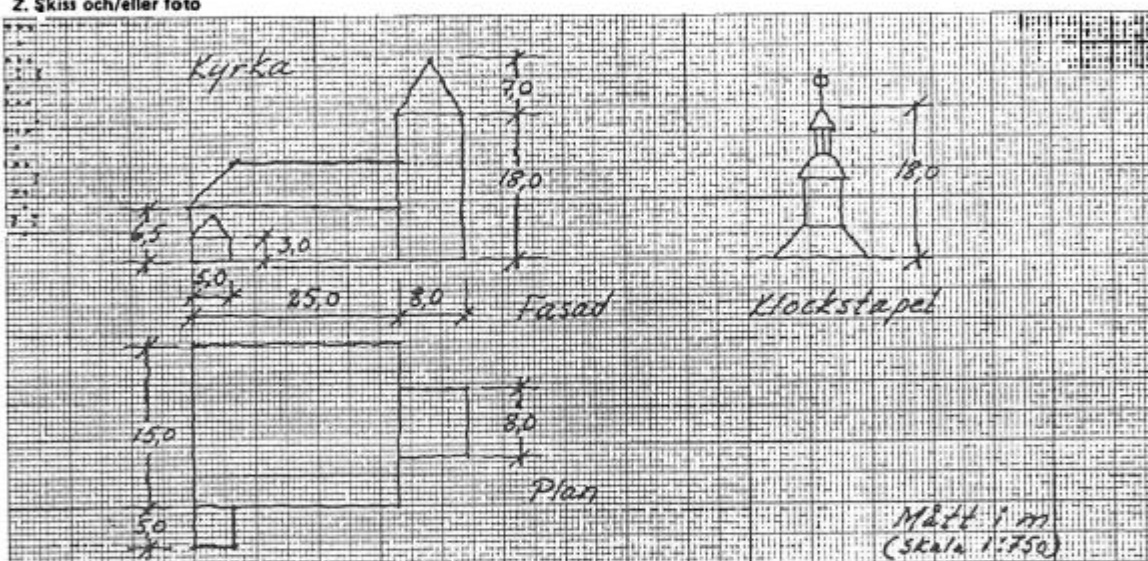
Försäkringsstagare av BY FÖRSAMLING		Försäkringsställe, fastighetsbeteckning BY KYRKA BY 1:52		
Kommun ÖSTERÅS	Län A	Prisnivå (år) 1980	Beräkningen utförd av B BILLDAHL	Datum 80 03 20

Ansluten till kommunalt vatten ☒ Ja ☐ Nej	Byggnadskl. kyrka 1833	Byggnadsklass, kyrka 2	Byggnadsklass, klockstapel 4
---	----------------------------------	----------------------------------	--

1. Måttuppgifter (i meter)

Långhus	Sakristia	Vapenhus	Källare	Torn	Torntak	Övrigt
Längd 25,0	Längd 5,0	Längd	Längd 3,0	Längd 8,0	—	Fönsteryta, dekorerade/ blyinfattade 2x5 = 10 m²
Bredd 15,0	Bredd 5,0	Bredd	Bredd 3,0	Bredd 8,0	—	
Höjd 6,5	Höjd 3,0	Höjd	Höjd 2,5	Höjd 18,0	Höjd 7,0	Låtare, yta 30 m²
Volym 2438 m³	Volym 75 m³	Volym	Volym 23 m³	Volym 1152 m³	Basyta 64 m²	

2. Skiss och/eller foto

3. Sammanställning – Försäkringsbelopp för kyrkobyggnad med tillbehör

Långhus enligt 5	1097.000 kr					
Sakristia	34.000 kr					
Vapenhus	.000 kr					
Torn enligt 6	641.000 kr					
Källare enligt 7	11.000 kr					
Summa	Σ 1783.000 kr	Utsmyckn 1,15	Indexfakt 2,64	Momsfakt 1,1143	6032.000 kr	A = 6070.000 kr
Byggnadstillbehör (Skyddsutrustning) enligt 8					38.000 kr	
Schablonvärderade tillbehör enligt 9	226.000 kr	Indexfakt 2,64	Momsfakt 1,2063		720.000 kr	B = 940.000 kr
Särskilt värderade tillbehör enligt 10					220.000 kr	
Summa (A + B)					Σ 7010.000 kr	

4. Sammanställning – Försäkringsbelopp för klockstapel

Klockstapel enligt 11	94.000 kr	Indexfakt 2,64	Momsfakt 1,1143	277.000 kr	Σ 341.000 kr
Klockor i klockstapel enligt 11	20.000 kr		Momsfakt 1,2063	64.000 kr	

5. Långhus

Vägg	Typ 1B	Pris 955	Längd + Bredd (25,0 + 15,0)	Höjd 6,5	x 2	497.000 kr
Fönster med dekorerat/ blyinfattat glas	Typ 2	Pris 2900	Fönsteryta, m ² 10			29.000 kr
Golv	Typ 2B 4A	Pris 199	10% 2B } 0,1 x 325 + 0,9 x 185 = 199 90% 4A }			
Innertak	Typ 2B	Pris 695	☐ Plan yta ☐ Tunnvalv ☒ Kryssvalv			
Yttertak	Typ 2D	Pris 420	☐ Flackt tak ☒ Brant tak			
Centraluppvärmning		Pris 100				
Mekanisk ventilation		Pris 0				
Elinstallation		Pris 85				
Sammanlagt pris		Σ 1499	Längd 25,0	Bredd 15,0		562.000 kr
Läktare		Pris 300	Yta 30			9.000 kr
Takryttare	Typ	Pris	Antal			.000 kr
Volympris = $\frac{\text{Summa långhus}}{\text{långhusets volym}} = \frac{1097000}{2438} = 450 \text{ kr/m}^3$ Summa långhus Σ 1097.000 kr						

6. Torn

Vägg	Typ 1B	Pris 955	Längd + Bredd (8,0 + 8,0)	Höjd 18,0	x 2	550.000 kr
Fönster med dekorerat/ blyinfattat glas	Typ	Pris	Fönsteryta, m ²			.000 kr
Golv	Typ 4A	Pris 185				
Central ppvärmning		Pris 0				
Mekanisk ventilation		Pris 0				
Elinstallation		Pris 85				
Sammanlagt pris		Σ 270	Längd 8,0	Bredd 8,0		17.000 kr
Tornatak	Typ 1D	Pris 165	Basyta 64	Höjd 7,0		74.000 kr
Fialer	Typ	Pris	Antal			.000 kr
Summa torn Σ 641.000 kr						

7. Källare

Källare	Pris 480	Volym, m ³ 23	Summa Σ 11.000 kr
---------	----------	--------------------------	-------------------

8. Byggnadstillbehör (Skyddsutrustning)

Åskledare	Pris 13000	x	Indexfakt 2,64	x	Momfakt 1,1143		38.000 kr
Brandlarm							.000 kr
Sprinkler							.000 kr
							.000 kr
Summa	Σ 38.000 kr						

9. Schablonvärderade tillbehör

Klockor	Diam i mm	Vikt (kg)	x	Pris	+	Montering		.000 kr
	Diam i mm	Vikt (kg)	x		+	Montering		
	Diam i mm	Vikt (kg)	x	Pris	+	Montering		.000 kr
	Diam i mm	Vikt (kg)	x	Pris	+	Montering		.000 kr
Tillägg för elektrisk ringning (per klocka)	Antal klockor		x	Pris				.000 kr
	Antal urtavlor		x	Pris				.000 kr
bornu (per urtavla)	Antal sittplatser		x	Pris				.000 kr
☒ Bänkar, ☒ enkla	300		x	215				65.000 kr
☐ Stolar typ ☐ påkostade	Antal stämmor		x	9150				146.000 kr
Orgel + orgelfasad	Antal		x	1500				15.000 kr
Högtalaranläggning	Antal		x					.000 kr
Hörslinga			x					.000 kr
Summa	Σ 226.000 kr							

10. Särskilt värderade tillbehör

Altarrund	Antal 1	Pris 10000		10.000 kr
Altare	Antal 1	Pris 25000		25.000 kr
Altaruppsats/skåp	Antal 1	Pris 70000		70.000 kr
Dopfont	Antal 1	Pris 15000		15.000 kr
Predikstol	Antal 1	Pris 60000		60.000 kr
Ljuskronor	Antal 5	Pris 8000		40.000 kr
				.000 kr
Summa	Σ 220.000 kr			

11. Klockstapel

Förskäpning													
Klockstapel	Typ	2	Pris	5200	x	Höjd	18,0	+	Åskledare	0	Summa	Σ	94.000 kr
Klockor	Diam i mm	580	Vikt (kg)	115	x	Pris	32	+	Montering	1500			5.000 kr
	Diam i mm	800	Vikt (kg)	330	x	Pris	26	+	Montering	1500			10.000 kr
			Antal klockor	2	x	Pris	2500						5.000 kr
	Tillägg för elektrisk ringning											Summa klockor (med ringanordning)	Σ